

**PRAG
NEWS**

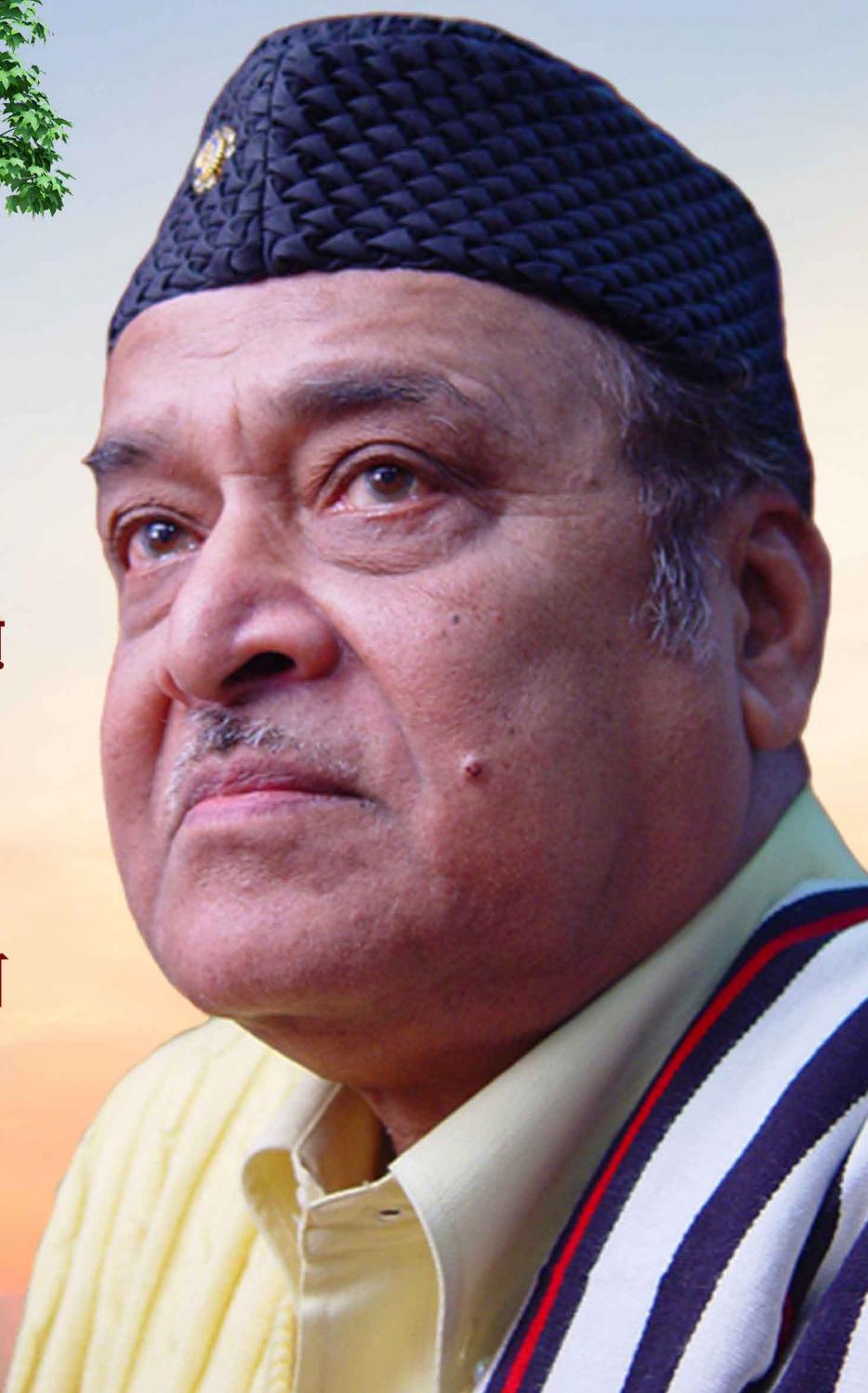
প্রগতি

শব্দ, চিন্তা আৰু মনোৰঞ্জন
তৃতীয় বছৰ ■ একাদশ সংখ্যা
ছেপেল্লৰ ২০২২

যোৱা বাটেৰে আকৌ
ঘূৰি আহা, সুধাকৰ্ত্ত

তামোল-পাণ
আৰু গৰীয়াসকল

নীলা খামৰ চিঠি

প্রেগন্ট গীত

শব্দ, চিন্তা আৰু মনোৰঞ্জন

সম্পাদকীয় পৰিবর্তে

চাও্তে চাও্তে অনলাইন আলোচনী ৰূপত প্ৰাগৰ ‘গীতে’ এৰছৰ সম্পূৰ্ণ কৰিলো। এই এৰছৰত
পাঠক, সমাজ, বিজ্ঞাপন দাতাসকলক ধন্যবাদ জনালো।

পাঠক আৰু বিজ্ঞাপনৰ অবিহনে এখন আলোচনী প্ৰকাশ কৰাটো সম্ভৱ নহয়। পাঠক সমাজৰ
মনোগ্ৰাহী হোৱাকৈ লিখনী প্ৰকাশ কৰিবলৈ চেষ্টা কৰিছো। হয়টো ইয়াত ভুল-ক্ৰুটি বৈ যাৰ পাৰে।
অনিষ্টাকৃতভাৱে যদি ক্ৰুটি বৈ যায় সেই ভুল আঙুলিয়াই দিবলৈ আপোনালোকক কৰযোৰে প্ৰার্থনা
কৰিছো।

--- সদানন্দ গগে

প্ৰেগঞ্চ গাত

শব্দ, চিন্তা আৰু মনোৰঞ্জন

তৃতীয় বছৰ ■ একাদশ সংখ্যা
ছেপ্টেম্বৰ ২০২২

প্ৰকাশকঃ ড° সঞ্জীৱ নাৰায়ণ
সম্পাদকঃ সদানন্দ গঙ্গে
সহঃ সম্পাদকঃ মমী নাথ
ডি.টি.পি. : প্ৰণিতা ভৰালী
গ্রাফিক্স, অংগসজ্জাৎ নীলোৎপল গোস্বামী

এ এম টেলিভিশন প্ৰাঃ লিঃৰ হৈ সঞ্জীৱ নাৰায়ণৰ দ্বাৰা
প্ৰাগ টাৱাৰ, উলুবাৰী, গুৱাহাটী-৭ৰ পৰা প্ৰকাশিত

Published by Sanjive Narain on behalf of AM Television Pvt. Ltd.
Prag Tower, Ulubari, Guwahati-781007, Assam

সূচীপত্ৰ

আড়া

ৰূপম তালুকদাৰ/০৩

ৰাষ্ট্ৰবীৰ শ্বেতাদি মনৰ নাথৰ দেশপ্ৰেম

অনিল চন্দ্ৰ নাথ/০৪

মানে ধৰি নিয়া অসমীয়া গাঁৱৰ সন্ধান

অবিন্দন কাকতি/০৭

দ্ৰৌপদী

দীপ্তি বৰদলৈ/০৮

তামোল-পাণ আৰু

গৰীয়াসকল

নাজৰিন ৰহমান/১০

গুৰু

ৰঞ্জা লাইলা/১১

যোৱা বাটেৰে আকৌ

ঘূৰি আহা, সুধাকৰ্ত্ত

অজন্তা তামুলী ফুকন/১১

সংজ্ঞাহীন যাযাবৰ

ডেনিয়েল দাস/১১

যুৱ সমাজৰ নৈতিক

মূল্যবোধ

বীৰেশ্বৰ ৰাভা/১২

নীলাখামৰ চিঠি

মমী নাথ/১২

ଆଯ୍ତା

କୃପମ ତାଲୁକଦାର

ନଳବାବୀ ଚାରିଟ ହାଉଚ । ଏକେଟା କୋଠାତେ ଭୂପେନଦାର ଲଗତ ଆମି ବାଦ୍ୟଯନ୍ତି ଶିଙ୍ଗୀବୋରେଓ ସିଜୋରା ଆଲୁ ଆରୁ କଣୀ ଖୋରାତ ବ୍ୟନ୍ତ । (ଏହି ଦୁଟା ବନ୍ଦ
ଭୂପେନ ଦାର ଖୁବ ପିଯା) । ଏନେତେ ଏଜନ ମାନୁହେ ଭୂପେନଦାର ଅନୁମତି ଲୈ ଏଗରାକୀ ମହିଳାକ ଭୂପେନଦାର ସେତେ ଚିନାକି କରାଇ ଦିଲେହି-ଏଓଁ ସୀମାର ମାକ ।
ଭୂପେନଦାଯୋ ନମଙ୍କାର ଜନାଇ ଖାଲୀ ଥକା ଚକୀ ଏଖନଟ ବହିବ ଦିଲେ । ତାର ପାଛର କଥୋପକଥନଖିନି ସଂଲାପ ଆକାରର ଦିଲୋଁ-

ଭୂପେନଦା: ଭାଲେ ଆଛା ନହୟ ?

ସୀମାର ମାକ: ଆଛୋଁ ଦାଦା । ଆପୋନାର ଆଶୀର୍ବାଦତ ଭାଲେ ଆଛୋଁ । ଆପୁନି ଆହିବ ବୁଲି ଗମ ପାଇ ଦୌରା-ଦୌରିକେ ପାରବ ମାଂସ ଅଲପ ବନାଇ ଆନିଛୋଁ ।
ଆପୁନି ବର ଭାଲପାଯ ନହୟ !

ଭୂପେନଦା: ବର ଭାଲ କରିଲା । ମୁସ୍ତାଇତ ମାନୁହେ ପାର-ଚାର ନାଖାଯ ବୁଜିଛା ! ତୁମ ଅନା ମାଂସଖିନି ଏତିଯାଇ ଖାବ ଲାଗିବ ନେକି ?

ସୀମାର ମାକ: ଇଚ୍ ! ମହି ଥାକେଠେଇ ସଦି ଖାଯ ବର ଭାଲ ପାମ । (ଆମାକୋ କ'ଲେ) ଆପୋନାଲୋକେଓ ଖାଓକ ।
(ସକଳୋରେ ପାରବ ମାଂସର ଜୁତି ଲୋରାତ ବ୍ୟନ୍ତ ହେ ପରିଲୋଁ)

ଭୂପେନଦା: ତୁମି କାବ ମାକ ବୁଲି କ'ଲା ?

ସୀମାର ମାକ: ମହି ସୀମାର ମାକ ଦାଦା ।

ଭୂପେନଦା: ଅ' , ସୀମାର ମାକ ! ସୀମା ଭାଲେ ଆଛେ ନହୟ ?

ସୀମାର ମାକ: ଭାଲେ ଆଛେ । ତାଯୋ ବର ବ୍ୟନ୍ତ । ଫୋନ କରିଲେ ଆପୋନାର କଥା ପ୍ରାୟେଇ ଗୋଲାଯ ।

ଭୂପେନଦା: ବ୍ୟନ୍ତ ମାନେ ଚାକରି କରେ ନେକି ?

ସୀମାର ମାକ: ନାଇ, ତାଇର ନିଜର କାମତେ ସମୟ ନାଇ ଆରୁ ଚାକରି କରାର କଥା ଭାବିବଇ ନୋରାବେ ।

ଭୂପେନଦା: ତାଇ ଗାନ-ଚାନ ଗାଇ ଆଛେନେ ?

ସୀମାର ମାକ: ଗାନ ତାଇ ସରତେଇ ଏବିଲେ । ଆପୋନାର ଗାନ ବୁଲିଲେ ତାଇ ପାଗଲ ।

ଭୂପେନଦା: ତାଇ ଗାନଟୋ ଏବିବ ନାଲାଗିଛିଲ ! ତାଇ ନଳବାବୀତ ନାଥାକେ ନେକି ?

ସୀମାର ମାକ: ତାଇ ନଳବାବୀ ଏବା ବହ ବହରେଇ ହ'ଲ । ମୁସ୍ତାଇତ ଥାକେ ।

ଭୂପେନଦା: ଇଯେ ହୟ ନେକି ? ମୁସ୍ତାଇତ କ'ତ ଥାକେ ? କି କରି ଆଛେ ? ପଡ଼ି ଆଛେ ନେକି ?

ସୀମାର ମାକ: କିଯ ! ତାଇ ଦେଖୋନ ପୃଥିବୀ ବିଖ୍ୟତ ହ'ଲ !

ଭୂପେନଦା: କୋନ ପୃଥିବୀ ବିଖ୍ୟତ ହ'ଲ ?

ସୀମାର ମାକ: କିଯ ! ଆମାର ସୀମା !

ଭୂପେନଦା: ତୁମି କୋନ ସୀମାର କଥା କୈଛା ?

ସୀମାର ମାକ: ମହି ସୀମା ବିଶ୍ୱାସର କଥା କୈଛୋଁ । ‘ଫୁଲନ ଦେରୀ’ ଚିନେମାର ସୀମା ବିଶ୍ୱାସ ।

ଭୂପେନଦା: ତାକେଇତୋ ! ମହି ତୋମାକ ଚିନି ପାଇଛୋଁ ନହୟ !

ଏହିବୁଲି କୈ, ତେତିଯାହେ ଆଚଲ କଥାର ଆଡ଼ା ଆବନ୍ତ ହ'ଲ ଆରୁ ଆମିବୋରେ ମନେ ମନେ ଭାବିଲୋଁ...
ଆପୋନାକ ଶତବାର ସେବା ଜନାଇଛୋଁ ଭୂପେନଦା ।
ଏହିବୋର ଆପୁନିହେ ଚଞ୍ଚାଲିବ ପାରେ !

ପ୍ରାଗର ଗୀତ/୩

‘ভাস্তুর স্বত্ত্ব মনবর নাথের দেশমেম’

�নিল চন্দ্র নাথ

‘মোর নগাঁওত ঘৰ, মোৰ পৰিয়াল বুলিবলৈ হয়াত কোনো নাই যদিও হয়াৰ সকলোৱেই মোৰ আপোন। দেশৰ বাবে এই পার্থিৰ জীৱন উৎসৱী
কৰিবলৈ সুবিধা পালে মোৰ জীৱন সাৰ্থক হ’ব। মই মৃত্যু বাহিনীত সৰ্বপ্রথমে যোগদান কৰিছোঁ। আজি মোক প্ৰথমে দেশৰ হকে মৰিবলৈ সুযোগ
দিয়ক।’ ‘মই কংগ্ৰেছ কেম্পত থাকি বহুদিন থৰি বাইজৰ চাউল খাই আছোঁ, গতিকে মোতকৈ আগতে মই কাকো মৰিবলৈ দিব নোৱাৰোঁ।’

মৃত্যু গচকি স্বাধীনতাৰ জয় জিনিবলৈ মৃত্যু বাহিনীৰ প্ৰথম নায়ক মনবৰ নাথ আৰু দ্বিতীয় নায়ক চন্দ্ৰ নাথৰ মাজত হোৱা প্ৰতিদ্বন্দ্বিতাৰ বিতৰ্কত
মনবৰ নাথে জহামাৰী কংগ্ৰেছ শিবিৰত সমবেত বাইজৰ ওচৰত এজন সাহসী সত্যাগ্ৰহী হিচাপে অতি কাতৰ ভাবেৰে কৈছিল এই কথাখিনি। চেকিয়াজুলি
থানাত উৰি থকা পৰাধীনতাৰ প্ৰতীক বগা বঙলুৰ ইউনিয়ন জেকৰ ঠাইত স্বৰাজৰ পতাকা তুলিবলৈ লগা হৈতা-ওপৰাৰ বিষয়ে বিয়ালিছৰ স্মৃতি কথাত
পুষ্পলতা দাস বাইদেউৰে লিখিছে। মৃত্যু বাহিনীত যোগ দিয়া অহিংস সেনানীৰ সেইদিনা মৃত্যুক আলিংগন কৰিবলৈ কি হৈতা ওপৰা লাগিছিল, সেই
কথা মনত পৰিলৈ কবি গুৰুৰ সুৰত ক’বলৈ মন যায় ‘কেৱা আগে প্ৰাণ কৰিবেক দান, তাৰি লাগি তাড়া তাড়ি।’

নগাঁও নগৰৰ পৰা প্ৰায় ১০ কিঃমিঃ দক্ষিণ-পশ্চিমত অৱস্থিত বেৰেজীয়া চাৰিআলিৰ পৰা ১ কিঃমিঃ পশ্চিমত মনোৰম সেউজীয়া প্ৰাকৃতিক
দৃশ্যৰে ভৰা শুৰুনি জামুণুৰি গাঁওখনিতেই এইগৰাকী সাহসী বিশ্বৰীৰ জন্ম হৈছিল ১৯১৭ চনত। পিতাকৰ নাম আছিল ঘুটুলাই নাথ (টকৰা) আৰু মাকৰ
নাম জানেকী দেৱী (পেতুলী)। সেই সময়ত সকলো লোকেই আনুষ্ঠানিক শিক্ষাগ্ৰহণ কৰা নাছিল। জামুণুৰিৰ মাজখণ্ট কেৰল এখনেই প্ৰাথমিক
বিদ্যালয় আছিল তাতেই মনবৰ নাথে প্ৰাথমিক শিক্ষাগ্ৰহণ কৰে। তেনে সময়তে মনবৰ নাথৰ পৰিয়ালটো কৃষিকাৰ্য্যৰ বাবে জামুণুৰিৰ পৰা ১৯৩৭ চনত
কন্দলী মৌজাৰ কচুপীত গাঁৰলৈ উঠি আহে। কচুপীত পাঢ়াৰ কোনো সুবিধা নথকাত মনবৰ নাথে কচুপীতৰে বন্ধু চুত নাথৰ লগত আহি ডিমৌৰ
ফুলবৰী সত্ৰত থাকি লৈ ডিমৌ এম, ভি, স্কুলত দুবছৰ পঢ়ে। জামুণুৰিতে তেওঁ কংগ্ৰেছৰ ভলটিয়াৰ হিচাপে ভাৰতৰ স্বাধীনতা
আন্দোলনত যোগ দিয়ে। স্বাধীনতাৰ বণৰ আকুল আহ্বানত মনবৰ নাথে তেওঁৰ বন্ধু চুত নাথৰ সৈতে তেজপুৰলৈ যায়।

তাতেই ত্যাগৰীৰ হেমবৰকৰাক লগ পায়।

১৯৪২ চনৰ ৮ আগস্টৰ দিনা মুন্ডাইত নিখিল ভাৰত কংগ্ৰেছ কমিটীত
ভাৰত ত্যাগ প্ৰস্তাৱৰ প্ৰহণ হোৱাৰ পাছতেই মহাভাী গান্ধী প্ৰমুখে আন্দোলনৰ
আগশাৰীৰ প্ৰায় সকলো নেতাকৈই ইংৰাজে কাৰাৰণ্ড কৰিছিল। অসমতো
গোপীনাথ বৰদলৈৰ দৰে নেতাসকল কাৰাৰণ্ড হোৱাত অসমৰ আন্দোলনৰ
গুৰিবঠা থৰা বিশ্বৰী শিল্পী জ্যোতিপ্ৰসাদ আগৰবালাৰ দ্বাৰা সংগঠিত মৃত্যু
বাহিনীৰ (১৫ৰ পৰা ৪৫ বছৰীয়া) তেওঁ প্ৰথম সদস্য হিচাপে নামভৰ্তি কৰে।
তেজপুৰ জহামাৰীৰ তেওঁলোকৰে সমন্বয় বলাই নাথ বৰাৰ ঘৰত আৰু পিছলৈ
কংগ্ৰেছ কেম্পত দেশমুক্তি আন্দোলনৰ কামত ব্যস্ত থাকি তেওঁ এক যায়াৰী
জীৱন কঠাইছিল। জহামাৰীৰ কংগ্ৰেছ শিবিৰটোতেই থাকি স্থানীয় বাইজৰ
দান-বৰঙণিৰে যেনে-তেনে এমুঠি খাই দেশ উদ্বাৰৰ কামত লাগি পৰিছিল।

প্ৰাণৰ গীত/৪

ভারতবর্ষৰ স্বাধীনতা আন্দোলনৰ অতিকৈয়ে স্মৰণীয় দিন আছিল ১৯৪২ চনৰ ২০ ছেপ্টেম্বৰ। এই দিনটোতে ভাৰতীয় কংগ্ৰেছৰ সিদ্ধান্ত অনুসৰি আৰু অসমৰ নেতা জ্যোতিপ্রসাদৰ পৰিকল্পনা মতে ভাৰতৰ জাতীয় অধিকাৰ বক্ষাৰ বাবে সাম্রাজ্যবাদী ইংৰাজৰ কোৰ্টস্বৰূপ পুলিচ থানাসমূহত স্বৰাজৰ পতাকা উত্তোলনৰ কাৰ্যসূচী বিশেষকৈ দৰং জিলাত ঘোষণা কৰা হয়। কাৰ্যসূচী অনুসৰি প্ৰতিখন থানালৈ যোৱা শোভাযাত্ৰাৰ নেতৃত্ব বহন কৰিব মৃত্যুবাহিনীৰ একোজন স্বেচ্ছাসেৱক বা সেৱিকাই। সেয়েহে ঢেকিয়াজুলি থানালৈ যাবলগা শোভাযাত্ৰাৰ নেতৃত্ব লৈ পতাকা উত্তোলন কৰিবৰ বাবে নিৰ্বাচিত কৰা হয় মনবৰ নাথক আৰু গড়পুৰ থানালৈ যাবলগা শোভাযাত্ৰাৰ দায়িত্ব বহন কৰিব দিয়া হয় কিশোৰী কনকলতাক।

সমদলৰ প্ৰথম পতাকাধাৰীৰূপে মনবৰ নাথৰ পিঞ্চলত হাফপেট আৰু দুটা জেপ থকাৰ লগতে বাহুত পুলিচৰ চোলাত লগোৱাৰ দৰে চ'লডাৰ থকা খন্দৰৰ বগা হাফচার্ট, মূৰত গান্ধী টুপী, ডিঙিত বঙা জবা ফুলৰ মালা আৰু কপালত বঙা চন্দনৰ তিলক আদিৰে সুশোভিত কৰি ধূপ-দীপেৰে আৰ্চনা কৰি সেনাপতিসদৃশ বৰগে সজাই পৰাই তোলা হ'ল। আইসকলে সুমংগল উৰকলী থৰনি কৰিলে। মনবৰ নাথে দেশবাসীৰ আশীৰ্বাদ বিচাৰি সমৱেত বাহিজৰ ওচৰত আঁঠু ল'লে আৰু ঢেকিয়াজুলি থানাত ইংৰাজৰ পতাকাৰ ঠাইত স্বৰাজৰ পতাকা উত্তোলনৰ বাবে জহামাৰীৰ পৰা ঢাবি মাইল জোৱা বৃহৎ সমদলৰ নেতৃত্ব বহন কৰি ঢেকিয়াজুলি থানাৰ দিশে অগ্রসৰ হ'ল। বিপ্ৰী মনীয়া জ্যোতিপ্রসাদৰ অগ্নিসুৰৰ গীতৰ মন্ত্ৰত সমদলত হেজাৰ বিজাৰ জনতাই স্বতঃস্ফুতভাৱেই ঘোগ দিলে। কাঁৰৈমাৰী, ঘাঁটুৱা, নাহৰবাৰী, বৰগাঁও, ঠেলামৰা, কেহেৰখণ্ডা, বৰচলা, হৃথাজুলি, শিঙৰী আদিৰ পৰাও বহু বাহিজে আহি ঢেকিয়াজুলি থানাৰ সম্মুখত প্ৰায় ছয় হেজাৰমান মুক্তিকাৰী নিৰবন্ধ জনতা লগ হল। থানাৰ দাবোগা মুহিদ্বৰে চৌহদত প্ৰৱেশ কৰিলৈই গুলী কৰি দিয়া হ'ব বুলি ভূমকি দিয়াত লগে লগে শোভাযাত্ৰী দলে হলস্তুল কৰি চৌহদত প্ৰৱেশ কৰাৰ চেষ্টা চলালে। এই হলস্তুলৰ মাজতেই সুবিধা বুজি মনবৰ নাথে পুলিচৰ বেহু ভেদ কৰি আন এগৰাকী নায়ক গোলোক চন্দ্ৰ নেওগৰ সহযোগত এডাল বাঁহৰ জখলাবে থানাৰ ভৱনৰ মুখচলৈ উঠি গৈ দৰিঙ্গ-পূব মুখচত উৰি থকা পৰাধীনতাৰ প্ৰতীকি ব্ৰিটিছৰ ইউনিয়ন জেক আঁতৰাই ভাৰতৰ স্বৰাজৰ পতাকা উৰুৱাই ‘বন্দে মাতৰম’ থৰনি দিলে। সেই মুহূৰ্ততে বক্তলোলুপ বগা বঙালৰ গোলাম পুলিচৰ বন্দুকৰ গুলীয়ে ঢেকিয়াজুলিৰ আকাশ বতাহ কঁপাই গৰজি উঠিল-‘গুৰুম-গুৰুম’! নিমিয়তে গুলীয়ে মনবৰ নাথৰ বুক ভেদ কৰিলে। অহিংসাৰ পূজাৰী সাহসী যুৱক মনবৰ নাথৰ দেহা তেজেৰে তুমৰলি হৈ ত্ৰিবংগা সহিতে থানাৰ মুখচৰ পৰা বাগৰি আহি থানাৰ বাকৰিত ঢলি পৰিল। তেওঁৰ কলিজাৰ পৰা টোপা টোপে নিগৰি আহা উত্পন্ন কেঁচা তেজে বন্দীৰ ভাৰত জননীৰ সেউজ বুক বাঞ্ছী কৰি গেলালে। তেওঁৰ সেই অস্তিম শয়নত দেশৰ মুক্তিকাৰী জনতাৰ প্ৰতি সেহাই সেহাই কৈ গ'ল-‘মই মৰি যাম, কিন্তু আমাৰ দেশ স্বাধীন হ'বই লাগিব’।

মনবৰ নাথ মৃত্যু শয্যাত ঢলি পৰোতে ত্ৰিবংগা পতাকাখন মাটিত পৰিবলৈ নিদি মৃত্যু বাহিনীৰ দিতীয়গৰাকী নায়ক মনবৰ নাথৰ বন্ধু চন্দ্ৰ নাথে পতাকাখন থাপ মাৰি তুলি ধৰিলৈগৈ। কিন্তু পুলিচৰ লাঠীৰ প্ৰহাৰ আৰু সংগীনৰ খোঁচত তেওঁৰ শৰীৰো ক্ৰমে নিথৰ হৈ পৰিল। চন্দ্ৰ নাথৰ হাতৰ পৰাও যেতিয়া পতাকাখন ঢলি পৰিবৰ উপক্ৰম হৈছিল ঠিক তেনে সময়তে ‘স্বাধীনতা পণ নতুৰা মৰণ’ মহামন্ত্ৰত দীক্ষিত হোৱা মৃত্যু বাহিনীৰ ভূতীয় নায়ক গোলোক চন্দ্ৰ নেওগৰ ৬৩ বছৰীয়া মাত্ৰ কুমলী দেৱীয়ে নিশ্চিত মৃত্যুৰমুখৰ পৰা পুত্ৰক বচাৰৰ বাবে তেওঁক পাছ পেলাই নিজে আগবাঢ়ি গৈ বন্দুকৰ গুলী বুকুত পাতি দেশপ্ৰেম আৰু মাত্ৰ স্নেহৰ কীৰ্তি অমৰ কৰি হৈ গ'ল। অসমৰ জালিয়ানৱালাবাগকুপে খ্যাত সেই ঢেকিয়াজুলি থানাৰ বাকৰিত ব্ৰিটিছৰ গোলাম পুলিচৰ নিৰ্বিচাৰ গুলীবৰ্ণণ, লাটী প্ৰহাৰ আৰু সংগীনৰ খোঁচত আহত নিহত হৈ শুহীদ বৰণ কৰাসকলৰ ভিতৰত আছিল-মনবৰ নাথ (জামুগুৰি, নগাঁও), চন্দ্ৰ নাথ (জহামাৰী), কুমলী দেৱী (গাভৰপাৰ), মহীবাম কোচ (কেহেৰখণ্ডা), তিলেশ্বৰী বৰুৱা (নিজ বৰগাঁও), বতন কছাৰী (১ নং বৰপুখুৰী), মনিবাম কছাৰী (১নং বৰপুখুৰী), মঙল কুকু (কমাৰ পথাৰ), দয়াল দাস পানিকা (কাৰ্তনিবাৰী), খলুলী নাথ (ঠেলামৰা), সৰলাথ চুতীয়া (পতীয়া পুখুৰী), লেৰেলো কছাৰী (কেহেৰখণ্ডা), চুত নাথ (কচুপীত, নগাঁও) সাধুবাৰা বুলি তেওঁৰ মৃতদেহ চিনাত হয় আৰু এজন অচিনাত হৈ ৰোৱা মহান লোক। আনহাতে, গড়পুৰ থানাত এই একেই কাৰ্যসূচীত অংশগ্ৰহণ কৰি ২০ ছেপ্টেম্বৰৰ সেই দিনটোতে শুহীদ হৈছিল যোড়ী যুৰতী কনকলতা বৰুৱা আৰু মুকুণ্ড কাকতি। কিন্তু এই মহান বাস্তুৰ বীৰ শুহীদগৰাকীৰ বীৰত্বপূৰ্ণ আত্মত্যাগৰ কাহিনীৰ বিষয়ে জনসংযোগ, অসম চৰকাৰৰ দ্বাৰা প্ৰকাশিত ‘জাতীয় মুক্তি সংগ্ৰামত অসমৰ শুহীদ’ গ্ৰন্থত এনেদৰেহে বৰ্ণনা দিছে-‘...শোভাযাত্ৰাৰ নেতৃত্ব লৈছিল জহামাৰীৰ কমলাকান্ত দাসে আৰু মৃত্যু বাহিনীৰ নেতৃত্ব লৈছিল মনবৰ নাথে। শোভাযাত্ৰাৰ আগত বাঁহ এডালৰ মূৰত বান্ধি অনা ত্ৰিবংগা পতাকা লৈ গোলোক চন্দ্ৰ নেওগৰ লগত আহিছিল মনবৰ নাথ। ঢেকিয়াজুলি থানাত পুলিচৰ লাঠীচালনা ঢলি থাকোতেই সশন্ত্র পুলিচৰ বেহু ভেদ কৰি মনবৰ নাথৰ দেহা শান্তিপূৰ্ণভাৱেই থানাৰ মুখচত জাতীয় পতাকা তুলি ধৰিলৈগৈ। কিন্তু লগে লগে পুলিচৰ গুলী গৰজি উঠিল আৰু মনবৰ নাথৰ দেহা মাটিত বাগৰি পৰিল। তাতেই মনবৰ নাথৰ মৃত্যু হ'ল।’ ‘Political history of Assam, 1940-47 Government of Assam’ৰ বিয়ালিছ পৃষ্ঠাত মনবৰ নাথৰ ঢেকিয়াজুলি থানাত স্বৰাজৰ পতাকা উত্তোলনৰ বিষয়ে এইদৰে উল্লেখ কৰিছে-‘Monbar Nath and Golok Neog defying the police, hoisted the flag’ (‘ভাৰতৰ স্বাধীনতা আন্দোলনত অসমৰ যোগী জাতিৰ আত্মবলিদান’ পৃষ্ঠৰ আলমত)

প্ৰাগৰ গীত/৫

মনবর নাথৰ বৎস বৃক্ষ আছিল এনেধৰণৰ—— পিতৃ ঘৃটুলাই নাথ আৰু মাতৃ জানেকী দেৱীৰ দুই পুত্ৰ আৰু দুজনী ছোৱালীও আছিল। তেওঁলোকৰ নাম আছিল ক্ৰমে-পিপিলা নাথ, মনেশ্বৰী দেৱী, মনবৰ নাথ আৰু মঞ্জিবা দেৱী। মনবৰ নাথৰ ককায়েক পিপিলা নাথৰ সন্তানকেইজন হৈছে ক্ৰমে-দীপেশ্বৰ নাথ, জানুৰাম নাথ, নালীয়া নাথ, জানেকী দেৱী আৰু বাচেকী দেৱী। মনেশ্বৰীক বিয়া দিয়ে তেজপুৰ জামুগুৰিৰ নৰসিং নাথলৈ। তেওঁলোকৰ দুজন সন্তান হৈছে ক্ৰমে-ভেলেক নাথ আৰু কালীয়া নাথ। দীপেশ্বৰ নাথে অবিবাহিত হৈ থাকে। মনবৰ নাথৰ ভনীয়েক মঞ্জিবা দেৱীক বিয়া দিয়ে বুমুৰমুৰ কুতুহাপাৰাত। জানুৰামৰ পুত্ৰ হৈছে দেৱকান্ত নাথ আৰু নিৰ্মল নাথ। নালীয়া নাথে কাকীৰ নখুটিত বসবাস কৰে। ১৯৩৭ চনতে তেওঁলোকৰ পৰিয়ালটো জামুগুৰিৰ নিজা মাটি-বাৰী বিক্ৰী কৰি খেতি মাটিৰ সন্ধানত কচুপীতলৈ যায়। তাত তেওঁলোকে লোৱা মাটিখিনি হাবিৰ কাষত হোৱাৰ বাবে বাঘে বৰকৈ আমনি কৰাত কচুপীতৰ শিশুৰাম নাথৰ পিতাক যজ্ঞোৰামে নিজৰ গোহালিৰ কাষতেই ঘৰ সাজি থাকিব দিয়ে (চুত নাথৰ ঘৰৰ কাষতে)। কেইবছৰমান তাতে থকাৰ পাছত কাকীত চৰকাৰে বিজাৰ্ডৰ মাটিৰ পট্টা দিয়াৰ কথা জানিব পাৰি নিজৰ হাবিৰ কাষত মাটিখিনি তাৰেই বাবুলা নাথক বিক্ৰী কৰি কাকীলৈ যায় যদিও পট্টা প্ৰদানৰ বাবে টকা বিচৰা মতে দিব নোৱাৰাব বাবে পট্টা লাভ কৰিব নোৱাৰে আৰু পৰিয়ালটোৰ অৱস্থা বেয়া হৈ পৰে। ইয়াৰ বাহিৰে বাকী তথ্য উদ্বাৰ কৰিব পৰা হোৱা নাই।

এইজনা মহান বীৰ শ্বহীদৰ স্মৃতিত তেওঁৰ জন্মস্থান নগাঁৰ জামুগুৰিত ১৯৫২ চনত গঢ় লৈ উঠিছিল জামুগুৰি গাঁৰৰ প্ৰথমটো পুথিভঁৰাল ‘শ্বহীদ মনবৰ নাথ স্মৃতি পুথিভঁৰাল’ আৰু ১৯৫৩ চনত ৰাইজৰ অশেষ চেষ্টাত বালিকা বিদ্যালয় হিচাপে আৰস্ত কৰা বিদ্যালয়খনেই ১৯৫৯ চনত চৰকাৰীভাৱে স্থাপিত হৈছিল ‘জামুগুৰি শ্বহীদ মনবৰ নাথ মজলীয়া বিদ্যালয়’। এই দুয়োটা অনুষ্ঠানেই শ্বহীদজনাৰ দেশপ্ৰেম আৰু ত্যাগৰ কথা সমগ্ৰ অঞ্চলটোৰ লগতে ৰাজ্যৰ তথা দেশৰ জনগণক সোঁৰৰাই আহিছে।

প্ৰতি বছৰে ২০ ছেপেত্বৰ তাৰিখে অঞ্চলসমূহ ৰাইজে উক্ত দুয়োটা অনুষ্ঠানতে শ্বহীদ দিৱস উপলক্ষে বিভিন্ন কাৰ্যসূচীৰে স্মৃতি দিৱসটি উদযাপন কৰি আহিছে। ২০১৯ চনৰ ২০ ছেপেত্বৰ তাৰিখে অনুষ্ঠিত শ্বহীদ দিৱসৰ দিনা নগাঁৰ জামুগুৰিৰ ৰাইজে জিলা উপায়ুক্তৰ অনুমতি সাপেক্ষে ‘জামুগুৰি-নমাটি PWD ৰাস্তাটো-‘শ্বহীদ মনবৰ নাথ পথ’ নামেৰে নামকৰণ কৰি সমদলে গৈ বেবেজীয়াত আৰু নমাটিত একোখনি ফলক লগায়। এইবাৰ সদৌ অসম নাথ-যোগী ছাত্ৰ সন্ধাৰ উদ্যোগত আৰু বৃহত্তৰ জামুগুৰি অঞ্চলৰ বাইজৰ একান্ত সহযোগত অহা ২০ ছেপেত্বৰ মঙ্গলবাৰে নগাঁও জিলাৰ জামুগুৰিৰ শ্বহীদ মনবৰ নাথ ক্ষেত্ৰত শ্বহীদ মনবৰ নাথ পথৰ দাঁতিত দিনজোৱা কাৰ্যসূচীৰে কেন্দ্ৰীয় শ্বহীদ দিৱস উদযাপন আৰু ’৪২ৰ বাস্তুয়া বীৰ শ্বহীদ মনবৰ নাথৰ পূৰ্ণাংগ প্ৰতিমূৰ্তি উন্মোচনৰ দিহা কৰা হৈছে আৰু জনপ্ৰিয় মাননীয় মুখ্যমন্ত্ৰী মহোদয়ে নিজে আহি উন্মোচন কৰাৰ আৰ্থাস প্ৰদান কৰিছে। যাৰ বাবে অঞ্চলসমূহ ৰাইজে অতি উলাহ-মালহ আৰু উৎকঢ়াৰে বাট চাই আছে।

বাস্তুবীৰ মনবৰ নাথৰ বীৰত্ব আৰু আজোৎসৱৰ এনে উজ্জ্বল দৃষ্টিক্ষেত্ৰ যুগ যুগান্তৰলৈ ভাৰতবৰ্ষৰ উত্তৰ পুৰুষৰ বাবে কৰ্মোদ্যমৰ প্ৰেৰণা হৈ ব'ব। এই পুণ্যাত্মা শ্বহীদগৰাকীৰ অতুলনীয় আত্মত্যাগ আৰু আদৰ্শই আমাক আৰু উত্তৰ পুৰুষক উদ্বৃদ্ধ কৰিব। খামি মুণিসকলৰ সাধনাৰ পুণ্যভূমি ভাৰতবৰ্ষক বিশ্বৰ কোনো দেশেই পৰাস্ত আৰু পৰাধীন কৰি বাখিব নোৱাৰে। শ্বহীদৰ আস্থাই তাকেই সোঁৰৰাই।

শ্বহীদ প্ৰণামো তোমাক।

মানে ধৰি নিয়া অসমীয়া গাঁৱুৰ মন্দান

শ্রী অৱিনদম কাকতি

মানে তিনিবাৰকৈ অসম আক্ৰমণ কৰিছিল। প্ৰত্যক্বাৰ আক্ৰমণতে উভতি যাওঁতে মান সেনাই বহুতো অসমীয়া লোকক ধৰি-বাঞ্ছি লৈ গৈছিল। এতিয়াও ম্যানমাৰৰ বহু ঠাইত মানে ধৰি নিয়া এই অসমীয়াসকল আছে। কোনো অসমীয়া লোক ম্যানমাৰলৈ গ'লে মান্দালয়ত এপাক মাৰি অসমীয়াসকলক এবাৰ লগ কৰি আহিব পাৰে যদিও সময়ৰ লগত খাপ খুৰাই তেওঁলোকৰ কিছু পৰিৰতন হৈছে। উল্লেখযোগ্য যে মানে তৃতীয়বাৰ অসম আক্ৰমণ কৰি ১৮২৪ চনত এদল মানুহক ধৰি নিছিল। দুহেজাৰতকৈ অধিক ধৰি নিছিল! বাৰিয়া কালত জৰ, নৰীয়া হৈ ভালেমানদিন এইসকল হংকঙতে আছিল।

ঠিক তেনেকৈ মোগাঙ্গত এখন অসমীয়া গাঁৱুৰ বিষয়ে এই গাঁৱত কোঁৰৰ, বৰগোঁহাট, চেতিয়া, সন্দিকৈ, হাতীমূৰীয়া, মটক, কছাৰী, কোচ আদি মানুহো আছে। কোঁৰৰ খেলৰ মানুহে সৰহ। এইসকল অসমৰ নামকপৰ ওচৰৰ নামকপীয়া কোঁৰৰ ডালৰ। এওঁলোকে বৌদ্ধধৰ্ম আচৰণ কৰে। বৌদ্ধধৰ্ম লগতে আহোমকেইঘৰে বিহু-সংক্ৰান্তিয়ে উপৰিপুৰুষৰ পূজা-পাতল আহোমৰ নিয়ম মতেই কৰে। তেওঁলোকে নামঘৰত ফুৰা লুঙুৰ নাম-গুণ গাই। কিছু লোকে টাই ভাষাতো কথা পাতে। মোগাঙ্গৰ পুৰণা নাম তাই-তুংকাং আছিল। এই ঠাই অতীজৰ্জত কাচিন জাতিৰ অধীনত আছিল।

প্ৰাগৰ গীত/৭

দ্রোপদী

শ্রী দীপ্তি বৰদলৈ

মহাভাৰতৰ মুখ্য নাৰী চৰিত্ৰ দ্রোপদী। কৃষ্ণ বৰণৰ হোৱা হেতুকে কৃষ্ণ, দ্রোপদ বজাৰ সন্তান কামনাৰ বাবে কৰা যাওত উৎপন্ন হোৱা হেতুকে যাজসেনী, দ্রোপদৰ জীয়ৰী হেতুকে দ্রোপদী, কৃষ্ণ বৰণৰ হোৱা হেতুকে কৃষ্ণ, পাথ়গালৰ বাজকন্যা হোৱা হেতুকে পাথ়গালী আদি বিভিন্ন নামেৰে পৰিচিত দ্রোপদী অতীব সুন্দৰী নাৰী। দ্রোপদীক পাবলৈ একাধিক পুৰুষে কামনা কৰিছিল। দুর্যোধন, কৰ্ণ, জয়দ্রথ, কিছক আদি পুৰুষসকলে দ্রোপদীক লাভ কৰিব নোৱাৰি কামনাৰ জুইত জনি পুৰি মৰিছিল। হস্তিনাপুৰৰ বাজসভাত বস্ত্ৰ হৰণৰ সময়ত কৰ্ণৰ মুখেদি বাহিৰ হৈছিল এইয়াৰ কথা, ‘দ্রোপদী সঁচাই খুনিয়া’। দ্রোপদীক নাপাই পঞ্চপাণুৰৰ প্রতি কৌবৰসকলৰ হিংসা দুঃখে বাঢ়িছিল। অৰ্জুনৰ প্রতি কৰ্ণও তীৰ আসহিঁড় হৈ পৰিছিল।

আমাৰ সমাজত দেখা যায় বহুগামী নাৰীক দ্রোপদী নামেৰে বিজোৱা হয়। কিন্তু এয়া সম্পূৰ্ণ ভুল বিজনি। দ্রোপদীক যেতিয়া কোৱা হৈছিল পঞ্চপাণুৰৰ মাত্ৰ কৃষ্ণী দেৰীৰ মুখৰে ওলোৱা এয়াৰ বাক্যৰ বাবেই দ্রোপদীয়ে পাঁচ ককাই-ভাইক পতি হিচাপে মানিব লাগিব, তেতিয়া দ্রোপদীৰ মূৰত আকাশী সৰগ ভাগি পৰিছিল, তেওঁ কোনোপদ্যে মানিবই পৰা নাছিল। দ্রোপদীক বুজাবলৈ ব্যাসদেৱকে থৰি কেইবজনো গণ্য-মান্য জ্ঞানী ব্যক্তিক আমন্ত্ৰণ কৰা হৈছিল। পাছত যেতিয়া দ্রোপদীক কোৱা হৈছিল তেওঁৰ পূৰ্বজন্মৰ কাহিনী, পূৰ্বজন্মত তেওঁ স্বামী লাভৰ কামনাৰে তপস্যা কৰোতে তেওঁ পাঁচবাৰ উচ্চাৰণ কৰিছিল, ‘স্বামী, স্বামী, স্বামী, স্বামী, স্বামী’। ভগৱানে সন্তুষ্ট হৈ কৈছিল, ‘তথাস্ত’। অনিছ্ছা সত্ত্বেও দ্রোপদীয়ে মানি ল'বলগা হৈছিল জ্যোতিসকলৰ আজ্ঞা। অৰ্জুনে নিজৰ বীৰত্বৰে লাভ কৰিছিল দ্রোপদীক। দ্রোপদীক অৰ্জুনৰ বিষয়ে কৈ পূৰ্বনুৱাগৰ সৃষ্টি কৰিছিল দ্বাৰকাধীশ ভগৱান কৃষ্ণ। গতিকে অৰ্জুনৰ প্রতি থকা বেছি মৰমৰ বাবেই দ্রোপদীয়ে স্বৰ্গীয়ৰোহন সোঁশৰীৰে কৰিব নোৱাবিলৈ। সৰ্বপ্রথমেই পৰি ব'ল দ্রোপদী। বিধিৰ কি বিড়ম্বনা! কিন্তু দ্রোপদীৰ এই বেছি মৰম জানো ন্যায়সংগত নাছিল?

তথাপিও...। দৈৱকীনন্দন শ্রীকৃষ্ণৰে এক মধুৰ সম্পর্ক স্থাপিত হৈছিল দ্রোপদীৰ। কৃষ্ণ আৰু কৃষ্ণৰ গাৰ বৰণো আছিল একেই। যদিনা শ্রীকৃষ্ণৰ সুদৰ্শনচক্ৰই শিশুগালৰ মূৰ কাটিছিল মেইদিনা তেওঁৰ আঞ্চলিক পৰা ওলোৱা তেজ বাখিবলৈ দ্রোপদীয়ে নিজৰ গাৰ এটুকুৰা বস্ত্ৰ ছিঃ বাঞ্ছি দিছিল। সেইদিনা কৃষ্ণই কথা দিছিল, ‘তোমাৰ এই উপকাৰ মই কেতিয়াও নাপাহৰো।’ তুমি স্মৰণ কৰা মাত্ৰকে মই তোমাৰ কাষত থিয় হ’ম। ‘কোনে কয় পুৰুষ আৰু নাৰীৰ বন্ধুত্ব হ’ব নোৱাৰে বুলি। এটা মধুৰ সম্পর্ক।’ যদুপতিয়ে কথা বাখিছিল। কৃষ্ণৰ অকণমান কাপোৰৰ বিনিময়ত কৃষ্ণই দ্রোপদীক উপহাৰ দিছিল অজন্ম কাপোৰৰ। প্রতিটো বিপদত তেওঁ ত্রাণকৰ্তা হিচাপে থিৱ দিছিল দ্রোপদীৰ কাষত। অক্ষয় পাত্ৰৰ একোণত লাগি থকা অকণমান শাক মুখত ভাৰাই সমস্ত চৰাচৰৰ সমস্ত জীৱৰ পেটৰ ভোক নাইকীয়া কৰি পেলাইছিল। কৃষ্ণ আৰু কৃষ্ণই বহু কথা আলোচনা কৰিছিল। এই মধুৰ সম্পর্কক পঞ্চপাণুৰৰ কোনোদিনে চোৱা নাছিল সন্দেহৰ চকুৰে। ভগৱানৰে বন্ধুত্ব!

ବାଃ ଦ୍ରୋପଦୀ! ଧର୍ମପାରାଯନ ଯୁଧିଷ୍ଠିର, ଅଥିତିବନ୍ଦୀ ଧନୁର୍ଭର ଅର୍ଜୁନ, ବାହୁଲୀ ତୀମ ଆକୁ ପରାକ୍ରମୀ ନୁକୁଳ ଆକର ସହଦେର ଥାକେତେଓ ଦ୍ରୋପଦୀର ଲାଜ ବଚାଇଛିଲ କେବଳ ଭଗବାନ ଶ୍ରୀକୃଷ୍ଣଙ୍କୁ। ମହାପରାକ୍ରମୀ, ବ୍ରମରତ୍ନ ଗୁଣରତ୍ନ ପଞ୍ଚପାଣୁରବ ପଞ୍ଜୀ ହୋରାର ଗୌରବ ଚର୍ଣ୍ଣ-ବିଚର୍ଣ୍ଣ ହେ ଗୈଛିଲ ଦ୍ରୋପଦୀର। କେବଳ ଭରମା ବୈଛିଲ ପଞ୍ଚ ଭଗରତ୍ନ ଓ ପେରତ। ଦ୍ରୋପଦୀଯେ ଭଗବାନଙ୍କ ଚିନିବ ପାରିଛିଲ। ଗତିକେ ଆଟାଇତକେ ଦୁର୍ଗମୀଯା ଆକୁ ଆଟାଇତକେ ସୌଭାଗ୍ୟରତୀ ନାୟିଗରାକୀ ଆଛିଲ ଦ୍ରୋପଦୀ। ଯିଗରାକୀ ନାୟି ଭବା ବାଜମ୍ବାତ ଲାଞ୍ଛିତ ହୈଛିଲ, ଆକୋ ଏକେଟା ସ୍ଵରଗତେ ଜଗତର ପ୍ରଭୁଙ୍କ ନିଜର କାଷତ ଥିଯି କରାବ ପାରିଛିଲ।

এইগৰাকী নাৰীক সমস্ত পঢ়িৰিয়ে সাধু আৰু সতী নাৰীৰপে স্বীকৃতি দি গৈছে। যেতিয়া নিজৰ পাঁচ পুত্ৰক বধ কৰোতা গুৰু দ্রোগাচার্যৰ পুত্ৰ অপৰাধী অশ্বথামাক অৰ্জনে মৃত্যুদণ্ড দিয়াৰ উদ্দেশ্যে দ্রোগাচার্যৰ ভৱিৰ ওচৰত পেলাই দিচ্ছিল তেতিয়া দ্রোগদণ্ডিয়ে কৈছিল-

କି ଆଚରିତ ! ଦ୍ରୌପଦୀଯେ ନିଜର ପୁତ୍ରସକଳକ ହେବୁଣ୍ଡାର ଦୁଖ-କଷ୍ଟ ବୁକୁତ ହେଁଚି ବାଧିଓ ଆନ ଏଗବାକୀ ନାବି ଶୁକ ପଣ୍ଡି ଶୌତମୀଯେ ପୁତ୍ର ଅଶ୍ଵଥାମାର ମୃତ୍ୟୁର ଖବର କେନୋକେ ସହି ମେସା ଭାବି ନିଜ ପୁତ୍ରର ହତ୍ୟାକାରୀକ କ୍ଷମା କବି ଦିଛିଲ ଶୁକପୁତ୍ରକ ହାତଯୋର କବି ଦ୍ରୌପଦୀକ ଶାନ୍ତି ନାବି ବୁଲି ଉପସିତ ସକଳୋବେ ଏକେମୁଖେ ଉଚ୍ଚାରଣ କରିଛିଲ । ସଂଚାଇ ଶାନ୍ତି ତୁମି ଦ୍ରୌପଦୀ !

তামোল-পাণ আৰু গৰীয়াসকল

↗ নাজৰিন বহমান

তামোল-পাণৰ লগত আমাৰ অসমীয়া মানুহৰ এক গভীৰ সম্পর্ক। যিসকলৰ তামোল-পাণ খোৱাৰ অভ্যাস তেওঁ লোকে তামোল নাখালে থাকিব নোৱাৰে। কিছুমানতো শুই উঠিয়েই চাহটোপা নাখালেও নাই, তামোল এখন মুখত ভৰায়েই ব্যস্ত হৈ পৰে কামত। মোৰ আৰো, নাচি, নাইচ জেঁড়ু, ডাঙুৰ জেঁয়েয়ে খুব তামোল খাইছিল, তামোলৰ লগত চূণ আৰু ক'লা ধঁপাত। জেঁয়েইৰতো তামোলৰ টোপোলাটোৱে আমাৰ বাবে আকৰ্ষণৰ কেন্দ্ৰ আছিল। আমাৰ গৰীয়া মানুহখনিৰ জীৱনত তামোলখনিৰ ভূমিকা অপৰিসীম। বাৰীখন পাতোতে পোনপথমে তামোল গচ্ছ লগোৱাৰ কথাহে ভৰা হয়। প্রতি ঘৰে ঘৰে কাঁহৰ বটা এটাত তামোল-পাণ কাটি, চূণ ধঁপাতেৰে সজাই আলহাক যচা হয়। বাটে-ঘাটে দুজন বন্ধু বা আত্মীয় লগ হ'লে জেপত ভৰাই থোৱা তামোলৰ টোপোলাৰ পৰা তামোল আদান-প্ৰদান কৰা দৃশ্য আমি প্ৰত্যক্ষ কৰো। বাজুৰো দোয়া বা জগাৰ ভাঙিবলৈ বাইজলৈ তামোলৰ বটা আগবঢ়াই ক্ষমা খুজিবলৈ হওক বা বিয়াৰ নিমন্ত্ৰণ আগবঢ়াবলৈ হওক সমাজত তামোল-পাণৰ বটাটো নহ'লেই নহয়।

জোৰণ তথা নিকাহৰ দিনা বাইজলৈ দৰা-কইনা দুয়োপক্ষৰ পৰা তামোলৰ বটা আগবঢ়োৱা হয়। বাইজলৈ আগবঢ়োৱা এই বটা দুটা কুৰ্চাৰে কৰা বটা ঢকাৰে ধূনীয়াকৈ ঢাকি আগবঢ়োৱাটো গৰীয়াসকলৰ অতি পুৰণি পৰম্পৰা। ইয়াৰ বাবে প্রতি ঘৰে ঘৰে এনেকুৰা এখন বটা ঢকা থাকেই। বাইজলৈ আগবঢ়োৱা এই বটাটো তৈয়াৰ কৰাৰ দায়িত্ব এগৰাকী অভিজ্ঞ পয়োজ্যষ্ঠ মহিলাক দিয়া হয়। দৰাপক্ষ বা কন্যাপক্ষৰ জ্যোষ্ঠ মূৰবী পুৰুষজনক বাইজক তামোলৰ বটা আগবঢ়োৱাৰ দায়িত্ব দি থোৱা হয়। তেওঁ বটাটো বাইজলৈ আগবঢ়াই নিজৰ নিজৰ পক্ষৰ কথাখনি বাইজক অৱগত কৰে। জোৰণত আঙুষ্ঠি পিঙ্কোৱাৰ পাছত কইনায়ো তামোল-পাণ দি বৰপক্ষৰ লগত চিনাকি হোৱাৰ এক পৰম্পৰা গৰীয়াসকলৰ মাজত প্ৰচলিত। ঠিক তেনেকৈ নিকাহৰ পাছত দৰায়ে কন্যাপক্ষৰ জ্যোষ্ঠজনক তামোল দিয়াৰ পৰম্পৰা আছে। বিবাহৰ নিমন্ত্ৰণ গাঁৰৰ মছজিদত তামোলৰ বটা আগবঢ়াই সমজুৱাকৈ বাইজক নিমন্ত্ৰণ দিয়াৰ এক পৰম্পৰা অতীতৰ পৰাই প্ৰচলিত। বিয়াৰ একসপ্তাহ বা দহদিন আগত কোনো এক শুকুৰবাবে জুন্মা নামাজৰ দিনা তামোলৰ বটা আগবঢ়াই বাইজক বিয়াৰ কথা জনোৱা হয় আৰু নিমন্ত্ৰণ আগবঢ়াৰ। লগতে এইক্ষেত্ৰত কোনো ভুল-কুটি থাকি গ'লে ক্ষমা যাচনা কৰা হয়। এই বটা আগবঢ়োৱাৰ দায়িত্ব কন্যাপক্ষৰ এজন আত্মীয়ৰ। এই দায়িত্ব এক সন্মানৰ কথা। মোৰ বিয়াত বাইজলৈ তামোলৰ বটা আগবঢ়াইছিল মোৰ অতি ভাল বন্ধু নেকিবুল আজিজ হক ওৰফে বাতুলে। মূৰত তেল দিয়াৰ নিয়ম কৰাৰ দিনাও দৰা-কইনা উভয়ে বয়োজ্যষ্ঠজনক তামোল এখন দি তছলিম কৰাৰ পৰম্পৰা প্ৰচলিত। ছোৱালী থ'বলৈ যোৱা মহিলাসকলে এটা তামোলৰ বটা লৈ যায়। দৰাঘৰত দৰাৰ বাপেক-মাকক তামোলৰ বটা আগবঢ়াই উপহাৰেৰে মান থৰাৰ পাছত বাকী বৈ যোৱা আপোন পৰিয়ালক মান থৰিবলৈ কইনাক সহায় কৰিবলৈ অনুৰোধ কৰি সেই তামোলৰ বটাটো দৰাৰ মাকক হাতত সন্মানে দি হৈ আহে। ঘৰ উঠিবলৈ অহাৰ দিনাও দৰায়ে তামোল এখন যাচি উপহাৰেৰে কন্যাপক্ষৰ বয়োজ্যষ্ঠসকলক মান ধৰে।

ঈদৰ দিনা শহুৰ-শাহুক তামোল এখন যাচি তছলিম কৰাৰ পৰম্পৰা কেৰল আমাৰ খিলঞ্জীয়া ইছলাম ধৰ্মসকলৰ মাজতহে প্ৰচলিত। ঈদৰ দিনা বিয়নীয়ে বিয়নীলৈ তামোলৰ টোপোলা এটা বান্ধি দি পঠোৱা পুৰাতন পৰম্পৰা এটিও গৰীয়া সমাজত প্ৰচলিত। ঠেহ-পেচ ভাঙিবলৈও তামোলখনিৰ ভূমিকা অতি গুৰুত্বপূৰ্ণ। কিমান ডাঙুৰ ডাঙুৰ সমস্যা, কাজিয়া আদিৰ সমাধান তামোলৰ বটা আগবঢ়াই কৰা হৈছে হিচাপ নাই। কোনোবাই কিবা কাৰণত মুখ ফুলালে বা পেচ পাতিলে ‘এই তোক তামোলৰ বটা লৈ মাতিলেহে আহিবিনে কি’-বুলিও ধেমালি কৰা হয়। মুঠতে তামোলখনি অবিহনে অসমীয়াৰ জীৱন আধৰণৰা।

ঞেক

ৰণা লাইলা

হে শুক, তুমি নমস্য
তুমি হেনো জ্ঞানৰ পোহৰ
তোমাৰ আলোকৰে উদ্ভাসিত
প্রতিটো প্ৰহৰ।

তুমি প্ৰজ্ঞাৰ জ্যোতি
জ্ঞান এন্দ্ৰাৰ বিনাশ কৰা
এগছি অক্ষয় বন্তি

সকলো সাঁথৰৰ ভাঙেন তুমি
বহু কালজয়ী অভিধানৰ প্ৰষ্টাও তুমি।

জ্ঞানৰ পোহৰ চৌদিশে বিলায়ো
বিক্রি নহয় তোমাৰ উদৰ
তোমাৰ ছুঁচ্ছায়াত কত যে নক্ষত্ৰৰ সৃষ্টি।

হে শুক,
তুমি সভ্যতাৰ বাহক
জ্ঞান মন্দিৰৰ তুমিয়ে উপাসক।

শুকৰে সিঁচি দিয়ে
ছাত্ৰক জীৱনৰ নতুন ছন্দ
তোমাক শতসহস্ৰ প্ৰণাম
তুমি নমস্য
হে শুক, তুমি নমস্য
চিৰ নমস্য ॥

মৎজ্ঞাতীন খাখারণ

ডেনিয়েল দাস

‘মই এটি অনুভৱি মন
সংজ্ঞাহীন যাখাৰ...
হিমালয়ক ধাৰণ কৰো
বক্ষত মোৰ;
জ্ঞানামুখীৰ উত্তপ্ত লাভ
গলাধকৰণ কৰি হওঁ
মই নীলকণ্ঠ।
গভীৰ সলিল সমাধিত
বাসুকীৰ কোলাত শায়িত
ময়ে মধুৱ...।’

যোদ্ধা গাটোৱে আকো ঘূৰি আহা, সুধাকণ্ঠ

অজন্তা তামুলী ফুকন

সেউজী মনৰ শান্তিৰ বার্তাৰাহক
সুৰৰ সদাগৰ গণশিল্পী তুমি
বৰলুহিতৰ দুয়োপাৰ উজ্জলাই তুলি
প্ৰেম আৰু একতাৰ ডোলেৰে
জাতি-জনগোষ্ঠীক উদ্দত আহানোৰে
সুৰৰ মুচৰ্ছনাৰে সময়ৰ বাহনোৰে
চিৰ জীৱনৰ বাবে বান্ধি
নতুন দিগন্তলৈ দুহাত মেলি
চিন্তা নায়কজনে
মিচিকি হাঁহিবে লৈ গৈছিল

তোমাৰ গীতত আছে
সময় আৰু সমাজৰ কথা
লোক জীৱনৰ প্ৰতিচ্ছবি
দেশ আৰু জাতিৰ জীয়া কাহিমী

সম্মৰ্ত্তি আৰু সময়ৰ এনাজৰীৰে
গীতি সাহিত্যৰ ভঁৰাল টনকিয়াল কৰিলা
দুৰ্বল শিল্পীজনৰ অমৰ সৃষ্টিয়ে
আলফুলীয়া গদ্যবীতিয়ে
বৰলুহিতৰ দুয়োপাৰ উজ্জলাই তুলি
কোমল সুৰক গীতৰ উপজীৱ্য কৰি
অৱঙ্গে-দৰঙ্গে ঘূৰি
অসমী আইৰ নাম
জগতত পৰিচয় কৰাই দিলা
তুমি শান্তিৰ দৃত

বিনিময় প্ৰথা গৰ্ভতেই শিকি আহিছিলা
পঞ্চলিঙ্গডাল জুইশলা কাঠীৰে
বানুংগাঁৰ সেউজী প্ৰাণৰ পৰা

যোৱাৰ বাটোৱে আকো ঘূৰি আহা, সুধাকণ্ঠ
আকো উজ্জলাই দিয়া
তোমাৰ আপুৰঙীয়া কণ্ঠ।

যুব সমাজৰ নেতৃত্ব মূল্যবোধ

শ্রী বীরেশ্বৰ রাভা

বর্তমান সামাজিক জীৱনত জটিলতা আৰু কৃতিগতভাৱে যুৱসমাজৰ নেতৃত্ব চেতনা, বিচাৰ-বুদ্ধি আৰু মূল্যবোধ ভাব গঠনৰ দিশত সমস্যাৰ সৃষ্টি কৰিছে। বর্তমান সমাজত যুৱক-যুৱতীৰ আশা-আকাঙ্ক্ষা আৰু প্ৰয়োজনবোৰ সীমাহীনবিধিৰ হৈ উঠাত তাক পূৰণৰ বাবে প্ৰচলিত প্ৰহণযোগ্য নীতি-নিয়ম, আদৰ্শ, মূল্যবোধ আদি ভঙ্গ কৰি, অৱাজকতা, অনৈতিক বিবেকবিৰোধী আৰু ভাস্তু মূল্যবোধৰ ভাবক গঢ় দি তোলা হৈছে। আমাৰ সমাজত দেখা দিয়া এনে নেতৃত্ব জীৱনৰ সংঘাতে যুৱক-যুৱতীসকলক বিভাস্তু কৰি ভুলিছে আৰু ইয়াৰ পৰা আমাৰ সমাজ ব্যবস্থাও দোষমুক্ত নহয়।

বর্তমান সময়ত যান্ত্ৰিক কাৰিকৰী আৰু প্ৰযুক্তি বিজ্ঞানৰ প্ৰভাৱে সমাজৰ সকলো শ্ৰেণীৰ লোককে ধৰি যুৱক-যুৱতীসকলক ব্যক্তিগতভাৱে সমস্যাৰ সৃষ্টি কৰিছে। কাৰিকৰী প্ৰযুক্তি বিদ্যাৰ দিশত যুৱক-যুৱতীসকলক আগুৱাই নিবলৈ আমাৰ সমাজবোৰ বহু দায়িত্ব আছে। সমাজৰ বিভিন্ন পৰিস্থিতিয়ে কেতিয়াবা কেতিয়াবা যুৱক-যুৱতীসকলক তেওঁলোকৰ মানসিক ভাৰসাম্য অস্থিৰ কৰি তোলে। তেওঁলোকৰ হতাশা, নিৰাশা, ব্যৰ্থতা, ক্ষোভ, দুখ, বেদনা, মানসিক জটিলতা আদিয়ে অপৰাধ প্ৰবণতাৰ এক অগুভ কপত দেখা দিয়ে। যুৱক-যুৱতীসকলৰ এই সময়ত সমাজৰ ওপৰত আৰু নিজৰ ওপৰতো প্ৰতিশোধৰ এক মানসিকতা গঢ় লৈ উঠে। ফলত তেওঁলোকৰ মনত সমাজৰ বিৰুদ্ধাচৰণ কৰা ভাব, আইন অমান্য আৰু ভঙ্গ কৰা এক অসুস্থ আৰু অস্বাভাৱিক মনোভাৱে ক্ৰিয়া কৰে। ফলত যুৱক-যুৱতীসকলৰ ব্যক্তিগত সমস্যাই দেশ তথা সমাজৰ বাবে এক জটিল সমস্যাৰ সৃষ্টি কৰে।

নীলা খামৰ চিঠি

শ্রী মৰী নাথ

অনুভৱ

মোৰ অপেক্ষাৰ অন্ত পেলাই আহিলা তুমি। এনেকুৱা লাগিল মোৰ অপেক্ষাৰ অন্তত যেন সকলো মান-অভিমান শেষ হৈ গ'ল। তোমাৰ উপস্থিতিত আকৌ এবাৰলৈ মোৰ মন সজীৰ হ'ল। বিচাৰি পালো নিজক। স্পৰ্শহী যদি কথা কয় তেন্তে সেই স্পৰ্শত মৰমেই আছিল। নাছিল কোনো জৈৱিক তাড়না। যি আছিল মৰমৰ দাবী আছিল। স্পৰ্শ অবিহনে জানো মৰম সম্পূৰ্ণ হয়। এটা শৰীৰ স্পৰ্শ কৰাটো খুব সহজ। তাতকৈ হাজাৰ গুণে কঠিন মনটো স্পৰ্শ কৰা। তুমি মোৰ মনটো কেতিয়াবাই স্পৰ্শ কৰি হৈছো।

তোমাৰ স্পৰ্শত বাউলি হ'লো। বিমূৰ্ত সময়খিনি এখনি নীলা চাদৰৰ ৰূপ পালে। মৌন ওঁঠৰ ভাষা দুয়ো বুজিলো। দুয়ো দুয়োৰে সমাজত হেৰাই গ'লো। মোৰ প্ৰেমে পূৰ্ণতা পালে। তোমাৰ বুকুত ঘৰ সাজিবলৈ নালাগে মোক সামাজিক বাক্সোন, নালাগে স্বীকৃতি। মাথোঁ তোমাৰ বুকুত থাকিবলৈ বিচাৰো। অনুভৱ আমাৰ সময়খিনি সদায় সজীৰ হৈ থাকক আমাৰ মণিকোঠাত।

আজিলৈ এবিছো।

মৰম আৰু অপেক্ষাৰে-
তোমাৰেই কবিতা